

DEBRECZEN

A DEBRECZENI ÉS VIDÉKI FÜGGETLENSÉGI PART KÖZLÖNYE.

Egész évre 10 — kr.
Félévre 5 " " "
Negyedévre 2 " 50 " "
Egy hónapra 1 " " "

Egyes szám ára 4 kr.

Felelős szerkesztő: **KOHÁNYI GYULA.**
Kiadók: **HOFFMANN** és **KRONOVITZ.**

Hirdetési díj:

Negy haviás példát sorozat 5 kr. Nagyobb hirdetésre a fűző-
tracéák arika szerint jutányos áron vesztnek fel. Bélyeg díj min-
den külön beutazásért 30 kr.

Bánffy taktikája.

Debreczen, febr. 24.

A miniszterelnök sok esetben tanu-
jelét adta furfangos hadvezéri talentu-
mának, de még soha sem mutatkozott
be ily minőségében fényesebben, mint a
közelmúlt napokban. Nem akarunk rá-
mutatni arra a törre, melyet a nemzet
bizalmának a kormány részére való fog-
lyul ejtésére pontos kiszámítással felállí-
tott, mert szinte hihetetlennek látszanék;
hanem e helyett vizsgáljuk azt a nyilat-
kozatot, melyben kifejezésre juttatta,
hogy korrupció nélkül a mai közjogi
rendszert fenntartani nem lehet: Ő tehát
korrumpál s korrumpálna bármelyik utód-
ja is, mert közjogi alapunk mellett arra
szükség van.

Bánffy Dezső báró nyilatkozata meg-
lepően világos, s éppen ez a nyíltság
arra enged következtetni, hogy a nemzet
feszült érdeklődését maga felé irányítani
törekszik, hogy gyönyörködjék abban a
nagy lelkű emberben, ki feltárja leg-
gyengébb oldalát a nyomoruságos kor-
mányzatnak.

Nem csalódik a miniszterelnök ur
számításában: a nyíltság és őszinteség
megnyilatkozását látva, a bizalom csírát
vet a szívekben. Minthogy azonban a
gyatra közjogi rendszert s vele együtt a
korrupciót eldobni nem akarja, sőt a
melletti konzervatív állást foglal, — el-

vetette a kalapács nyelét, ha azt véli,
hogy a nemzet rokonszenve feléje hajlik.

A béna koldus esdő szavára nem a
rokonszenv érzete vesz rajtunk erőt,
hanem a szánalomé.

Hagyjuk a közjogot érintetlenül,
nagy és dicső törvények képezik annak
alapkövet, Ausztriát támogassuk, áldoz-
zuk föl érte utolsó csapp vérünket, mert
az a mi édes testvérünk; e helyett fog-
lalkozunk a belügyi kérdésekkel, meg-
lássuk, még a szocializmus is nyomban
megszűnik, a nép gyomra telve lesz —
ezt tanácsolta a miniszterelnök nem kis
naiysággal. Bizony-bizony okunk van
feltenni, hogy ennek a tanácsnak a jó
voltát maga sem hiszi el.

Ugy látszik, illetékes helyen érzik
a májusban kitörni készülő vihart. Ro-
hamosan közeleg az idő, melyben meg-
tudjuk Bánffy miniszterelnök megtette-e
hát szükséges intézkedéseit; lesz-e önálló
vámterületünk, magyar nemzeti bankunk?
— Mi ettől reméljük a nyomor meg-
szüntetését, mint olyan áldásos alkotás-
tól, melynek nyomán az ipar-, kereske-
delem felvirágozik s hazánk a külföldi
államokkal bátran megmérkőzhetik. Nem
ugy, mint a miniszterelnök.

Oka van Bánffy urnak őszinteségé-
vel hizelegni némileg, a kvóta kérdés is
eldöntetlen, s ha rosza dől, maga alá
temeti a jeles kormányt is.

Csöppet sem hizelgő reánk nézve
az udvari bálon s általában az udvar-
nál hirtelen lábrakapott demokratikus
érzület. A kormányparti képviselő ösz-
szecsókolja követválasztás alkalmával a
kortesét, hizelgéssel halmozza el ékes
beszédekben gatyás választóit, a mámor
izgalmas napjának lezajlása után azon-
ban hiába emel kalapot a megvásárolt
birka: a n a g y s á g o s u r meg sem
látja többé. Ilyen gondolatok cikáznak
keresztül agyunkon, midőn hirül vesszük,
hogy a magas arisztokrata hölgyek czi-
gány banda mellett rangkülönbség nél-
kül tánczoltak reggelig.

Szívünkben kínos érzelmek támad-
nak: a lelkesedés ádáz tusát viv a rideg
megfontolással. Mi is tudnánk hevülni
az udvari bál magyaros jellegén; de
egy kérlelhetetlen bíró szava megdör-
dül fülünkben: ember! elég volt a kom-
édiából. Ez a bizalmatlanság. És ezt
Bánffy Dezső taktikája plántálta szí-
vünkbe.

Ábránd képek ezek, csalfa képek,
melyek a kvóta felemelését követelik.

Azért hidegek, kemény szívű, lel-
kellen, daczos emberek maradunk, ha
szívünk hurját pengetik, különösen ha
Bánffy Dezső báró pengeti. A muit is
megfontolásra, bizalmatlanságra tanít.

— F. —

A „DEBRECZEN” TÁRCZÁJA.

Csillagomhoz.

— A „Debreczen” eredeti tárczája. —
Csillámló, kékes fényű csillagom,
Elnézlek hosszan és azt gondolom:
Hogy fényed bármily messze is ragyog:
En hozzád mégis oly közel vagyok.

Ugy tetszik nékem, hogy rám néz szemed,
S lát-z engemet és látod szívemet,
Amelyben rejtvé mélyen, titkosan
Két ég-zin szemnek szép emléke van.

Azért szeretlek fénylő csillagom,
Azért szeretlek téged oly nagyon:
Mert urya látom azt a két szemet,
Ha csöndes estén rád így nézhetek.

S mivel megőrzöd oh, tudom, híven,
Neked bevallja a titkot szívem,
Hogy nincs reménye, mégis úgy szeret
Két kékes fényű szép csillag szemet!

Krúszelyi Erzsike.

Odahaza.

A „Debreczen” tárczája.

Irtá: **Vértessy Gyula.**

Művészi pályája delén, hosszú távollét
után tért vissza a művész hazájába. Azóta
nagygyá lett a külföldön. Bámultak, isteni-

tették s akkor azután kezdett büszke lenni
reá az ő kis, szegény hazája, melytől bizony
eddig éhen is hallhatott volna.

Azelőtt kenyeret sem akartak neki adni,
most hogy látogatóba hazajött, tejbe-vajba
füröszölték. Az ország első urai vetélkedtek,
hogy vendégül hívják és a tiszteletére ren-
dezett banketteknek se szeri, se száma nem
volt.

Mikor a pálya kezdéséhez szükséges
protekcziót kunyorálta a nagy urak előszó-
baiban, akkor s lakójokkal adatták ki az ut-
ját, most szállodai lakása előszobájában azok
az urak maguk várakoztak rá, hogy beszél-
hessenek ve'e.

Ő pedig egy-zerre csak megunta a töm-
jénszágot, betelt vele, emelygést érzett tőle
és kapta magát, elutazott a fővárosból. —
A szállodai személyzet csak annyit tudott,
hogy valahová a vidékre ment, a honnan
csak másnap vagy harmadnap fog vissza-
térni.

Bizonyára szívesen elkísérték volna őt
oda is tömegesen, de oda csak maga akart
menni. Haza, a kis falucskába, a rongyos,
kis palóc faluba a Matra völgyébe, a hol
született s ahol ifúsága első idejét eltöl-
tötte.

Egyszerre csak megkapta a lelkét valami
vágyakozó hangulat az ő rég elhagyott, igazi
otthona után és látni akarta a szülőfaluját,
a hol pedig bizony-bizony nem sok keresni
valója volt; hiszen nem volt ott neki már

senkije sem, csak az a két sirhalom, a mely
alatt a két öreg pihenni ki az élet nagy fá-
radtságát.

Ő sem ismer ott senkit, őt sem ismerik,
legalább háborítlanul kaborolhatja be a ked-
ves helyeket, melyek mindegyikéhez a gyer-
mekkornak vagy az ifjúkornak egy-egy emléke
köti,

Mikor megérkezett és leszállva a vonat-
ról, nekiindult gyalogszerrel a körülbélül fél
óraig tartó utnak, — (ennyi időbe telhetett
bele, míg beért a faluba) — olyan könnyőnek
olyan vidámnak érezte magát, mintha nem is
cipelne a valán ötven kemény esztendő és
annyi koszorut, hogy még roskadozhatnak is
alatta.

Harmincz éve nem jart arra, amint hogy
harmincz év előtt volt az országban is utó-
járja. Szegény nemzete iránt keserűggyel el-
telve élt s dolgozott odakint, hogy majd egy-
szer megmutathassa annak a koldusnáczióknak;
hogy mi ő! Azoknak az embereknek, a kik
itt megtagadtak tőle mindent és egyszólván a
markába nyomva a koldu-botot, kitergették
innen.

Nem is akart soha hazajönni s kezdte
beledisputálni magába, hogy az ő igazi hazája
a második hazája. És most, hogy végre mégis
hazajött, odafent a fővárosban az ünnepek-
közepette nem is érzett semmi melegséget a
szívében semmi örömet a lelkében a fő őt,
hogy idehaza van. Valóban idegenül érezte
magát. Csak most, hogy bandukol a faluja

BELFÖLD.

A király és a három millió. A legilletékesebb forrásból közli a Polikái Ertesítő a sorokat: »Azzal a többi lapba atment birrel szemben, hogy a nemzeti part, ülönösen pedig gr. Apponyi Albert, az ismert 3 milliós ügyben az udvarnak ittlele miatt nem akart akciózt indítani, a legilletékesebb forrásból vagyunk annak kijelentésére felhatalmazva, hogy ebből egy árva betű sem igaz. Mennyire keptelen az a felfogás, melyet az idézett hír a nemzeti partnak és a part vezérének tulajdonít, kitűnik abból az egyszerű észrevételből, hogy e szerint lehetetlennek valnek minden elemebb parlamenti élet, mihelyt a nemzetnek az a hő dhajtása teljesülne, hogy királyt az evnek nagyobb részen át tisztelhesse az ország fővárosában.

Piumei választások. Az autonomisták körében nagyban korteskednek a mult alkalommal megválasztott jelöltek érdekében, maguk a partvezérek azonban tisztában vannak azzal, hogy a választások kimenetele kezes. A hangulat a part körében egyáltalában nem oly elbizakodott, mint volt a mult választással, sőt vannak számosan, a kik helytelenítik a merev visszautasítást, melyet a part a kormány intézkedéseivel szemben tanúsított. Nem lehetetlen, hogy még az esetre is, ha az autonomisták egész listája keresztül megy, majd az új reprezentanza alkalmazkodni fog a jelenlegi alapokhoz, mint a melyen sem változtathatnak. A liberálisok nem nagy akciózt fejtenek ki, jóllehet az új választási lajszrom alapján a győzelemre való kilatással jelenhetnek meg a küzdőterén.

A negyedik negyed. Az állampénztár most eszi közé pénztári kimutatását a mult év negyedik negyedéről. A negyedik negyed bevételei 148.546,180 frira rugnak, ami 52 millióval csekélyebb az előző évnél, a kiadások összege 114.567,487 frt, vagyis 170,857 frttal több a tavalyinál, vagyis a negyedik negyed kimutatása 53 millióval kedvezőtlenebb az 1897. év negyedik negyedénél. Ezekbe nincs beleszámítva a beruházási kölcsön tetele, mely a bevételek rovataban 27.639,583 frt 33 krral, a kiadások rovataban, mint eszközölt beruházás 8.665,027 frt 57 krral

fele, leterve az orszagutról s nekivagott egy erdei ösvénynek. — most érez először olyan felet, mintha szeretne leborulni a földre s azt megcsokolni.

Most erzi először, hogy idehaza van. Itt az Isten háza megett kis falucskában, a hol alán ma sem tudnak róla többet, mint akkor tudtak, mikor elindult innen kezében a vándor bottal, agyában fényes nagy eszmekkel.

Most hazajött. Fényes, nagy mult a hatamögött, csak az agyat és a szívet erzi veg telen üresnek. De itt mintha mégis megtalált volna valamit abból, a mi a szívből elveszett.

A tölgyek, itt az ösvény két oldalán, meg a vízmosás partján a zöld fűből kikandikáló gyöngyvirágok; a föld, a levegő, mind olyan ismerős, olyan kedves, hogy egyszerre csak úgy erzi, mintha az a harmincz év, a móta mindezeket nem látta, nyomtalan repült volna el felette.

Szeretne végighemperegni a fűvön, azután felmaszni a fakra és versenyt ringatni az erdő jókedvű kis énekesével.

Bolondos jókedve tanad és rekedtes hangon belekezd egy vidám dalba.

Milyen furesen hangzik a nótája az erdő csendjében! Mintha nem is az ő hangja volna, rá nem ismer. Persze, persze rég enekelt ő. Talán akkor utoljára, mikor innen elkerült. Azóta se kedve, se ideje nem volt rá. Először a nyomorúság törte meg, a küzdelem a mindennapiért; aztán meg az olthatatlan művészi becsvágy, mely kergette, üzte őt szakadatlanul egyik munkától a másikhoz. S az örökös elégedetlenség, melyet érzett, mikor befejezte egy-egy művét! Az igazi nagy emberek elégedetlensége volt ez, mely soha-

szerepel. A nevezetesebb változások az 1896. évi pénztári kimutatással szemben a következők: az egyenesadónál a bevétel 17 millióval apadt, a fogyasztási és italadónál 945,528 frttal csökkent, a dohányjüvedék 649,287 frttal kedvezőtlenebb, ellenben a penzverő bevételei 44 millióval növekedtek. Az állami vízművek bevétele 15 millióval apadt. A kereskedelmi miniszterium bevételei 67 millióval apadtak. A kiadásoknál a közözügyek apadtak 548,142 frttal, a vaskapukölcsonnál 3 millióval kedvezőbb a mérleg, a dohányjüvedék kiadásai 27 millióval csökkentek, a penzverés kiadásai 113 millióval gyarapodtak s a vasművek költségei 602,832 forinttal csekélyebbek. Az államvasutak üzleti kiadásai 1.102,716 forinttal növekedtek.

A népiskolai építkezések tárgyában törvényjavaslat készült — mint értesülünk, a közoktatásiügyi miniszteriumban azoknak az irányelveknek szem előtt tartásával, amelyeket Walliss miniszter tárczaja költségvetésének tárgyalását bevezető beszédében kifejtett. A törvénytervezet rendelkezéseinek először is a pénzügyminiszter hozzájárulását kell megnyerniök, aminek megtörtente s az előzetes királyi jóváhagyás megnyerése után le fogja tenni a képviselőház asztalára ezt a fontos törvényjavaslatot, a mely nagyobb áldozatok nélkül s nem hosszú idő alatt a népiskolák igen jelentékeny részének fog nemes hivatásukhoz méltó hajlékot adni.

Névmagyarosítás 1897-ben.

Debreczen, febr. 24.

A belügyminiszteriumnak az engedélyezett névmagyarosításokról kiadott két féle ki-mutatása szerint Magyarországon az 1897. évben 1841 folyamodónak engedte meg a belügyminiszter a névmagyarosítást. Ez eredmény meg az 1896. évi kimutatással szemben is, mikor pedig 1589 folyamodónak engedték meg a névmagyarosítást, 252 esettel, vagyis 13,69 százalékkal kedvezőbb.

Az állapot az 1867—68. évvel szemben, mikor 1867. évi március 1-től 1868. év végéig (tehát 22 hó alatt) 522 folyamodónak

engedték meg a névmagyarosítást, lényegesen javult ugyan, tekintve azonban, hogy 1867-től 1897. év végéig terjedő 31 év alatt összesen csak 18.608 névmagyarosítás történt, vagyis évenként kerekszámban 600, az eredmény fenyesek éppen nem mondható. Mi ez ama sok millió magyar ajku és nemzetiségű lakossággal szemben, mely bár magyarnak valija magát, névleg azonban nem az és mikor lehet, az átalakulás ily lassu meneténél, kilatás arra, hogy a tisztán magyar ajku és magyar érzelmű magyar honpolgar magyar volta nevével is kifejezésre fog jutni!

A névmagyarosítók nagy számával szaporodik nálunk azok száma is, kik időgen hangzásu névűket más idegen hangzásu névvel cserélik föl és a névmagyarosítás köpenye alatt mindenféle kétszínű nevet vesznek föl.

Az 1897. év II. felében előfordult ily névmagyarosítások közül fölemlítendő Broza, kiből Brözsa, Deutelbaum, kiből Dölle, Kohn, kiből Kartal, Löwy, kiből Lenárd, Pollak, kiből Pár, Oblath, kiből Loránt, Reiszmann, kiből Rada, Weinberger, kiből Valkó és Zaharia, kiből Balla lett.

Ugyane felévben Böhm Pöhm-re, Fischer Forbat-ra, Grüner Zapletal-ra, Novotnicsek Novotni-ra, Richter Fritsch-re, Ruzsánkovits Rozsánka-ra, Schlesinger Soltész-ra változtatta nevéit.

Olyan is volt az 1897 év II. felében, a ki magyar nevét német névvel cserélte föl t. Gábor Józsefből lett Reincharl, a mi semmi esetre sem helyes. E felévben magyar nevéket más magyar névvel cserélték föl a következők: Bogyozzlai Varadira, Bozdandi Csákira, Buosi Serfözöre, Horváth Árpádira ez egy amerikai honfitársunk, ki magyarságát külföldön így jobban véli kifejezésre juttatni), Kánya Iparosra, Kun Nagyra, Molnár Szegedire, Szűts Torökre, Szász Bogdánra és Tatár Gönczire. E néveserének lehetnek ugyan személyes okai, de általános szempontból azért sem helyeslehet, mivel ebből, ha nagyobb arányban történnek, könnyű zavar valhatik és azért sem, mivel ezek szaporitják az amugy is sok munkával ellátott anyakönyvvezetők dolgait.

G u n y o s nevéket magyarosítottak:

sem talája meg az alkotásban azt, amit bele akart tenni. Mindenki dícsérte a dolgait, csak ő maga érezte, hogy üresek, fénytelenek, lelketlenek ahhoz kepest, a hogy ő elgondolta azokat.

S a munkában eltöltött napok és éjjelek után micsoda tepelődésnek, micsoda elkeseredésekkel állt ki, mikor művét befejezte. Néha kis hiba volt, hogy össze nem hasogatta a mindenek által dícsért vasznat.

Idehaza az ismerős uton bandukolva, úgy gondol vissza erre a minden fénye mellett is gyötrelmes multra, mint mikor valaki valami rossz, nehéz álomból felébred a napfényes, szép reggelre.

Mintha egyszerre kiszállt volna a lelkéből művészetének minden kellemetlensége és agyonzaklatott idegrendszeré itt végre megtalálta volna a nyugalmatadó, csendes boldogságot.

S úgy örült neki, mintha ez most már örökre tartana, Mintha ezt a napot meg tudná allítani és nem eresztene tovább.

S boldogságában annyira biztosnak érezte magát, hogy meg attól sem falt, hogy a mult keserűégeire való visszaemlékezés elrontja a hangulatot.

Eszébe juttatta magának ifjúságának könnyelműen elmellőzött gyönyörűségeit. Hiszen ő voltaképen nem is volt fiatal soha! A munka laza felemésztette ifjúságát; tanult és dolgozott akkor is, mikor masok csak szeretnek. Elrepülték az évek fölőle anélkül, hogy édes szerelmek emlékeinek a hangulatát hagyták volna hátra. S a szerelem, se a leányok nem érdekelték. Feltőlük, hogy elrabolják az idejét és minden velük töltött percet a művészet megrablásának tekintett.

Meghá asodott szerelem nélkül, csak azért hogy legyen valakije és ne kelljen futkosnia a szoknyák után. Regénye sose volt, még csak novellácskája sem. Valóságos nyárspolgar volt a szerelem terén. Megházasodott korán, elvéve az egyik modelljét és azóta hű férj volt.

Milyen sivár életet is élt! Hazasélete csak nyugalmat hozott neki, művészeete pedig csak folyton tartó töprengést, szakadatlan idegőző munkát követelt.

Mennyivel szebb élet lehetett volna, ha idehaza marad! Mily szép, mily derűs, kedves itt minden! Ne hagyta volna ott a teológiát, most ő ülhetne a paplakban — az édes apja után. Mene, már látszik is a dombon a paplak nagy kőfa a kareu torony mellett. Körülötte és alatta előszörva az apró fehér hazikók, melyek mint valami zöld palettára elszórt fehér, friss f-stékcsonok, úgy ragyognak ki az akácok közül, a mindeneket megcsillogtató napfényben.

Feldobja a kalapját a levágóba és úgy kiáltja.

— Hurrá: Üdvözöllek kis falum!

S az ötven éves fehér szakállas férfi mint valami vakációról hazaérkező kis diak, ragyogó arccal, ruganyos léptekkel siet a falu felé.

Olyan boldognak erzi magát minőnek talán soha sem érezte! S az első paraszt embert ki alazattal kívánt neki szerencsés jó napot, úgy szerette volna magához ölelni és össze-vissza csokolni.

Es mintha a nagy közhazban most is az ő édesapja lenn az ur, egyenesen arrafelé tart. S csak mikor ott áll már a paplak udvarán, akkor jut eszébe, hogy tulajdonképpen mit is keres ő itt?

Bodenlos Padlosz Bányaira, Bumbuj Szántóra Basz Balkányira, Bika Biróra, Czuzember Szendere, Czitrom Vajdára, Elend Ernyeire, Feuer-ézeig Fenyvesire Finkelstein Faragóra, Fleck Gerőre, Felsenstein Sziklaira, Flekac Nemesre Ravasz Rózsára, Galuska Czeglédire, Vacsora Berényire és Zsidó Szabóra,

Történeti neveket csak kevesen vettek föl. Így: Aisberger m. kir. főerdőr lett Rákóczi Baritz helyesebben Posoni Mih. Arpad szűcs lett Hunyadi, Cundl M. hentes lett Hunyadi és Holcz Pal postaszolga szintén Hunyadi lett.

A névmagyarosítás keresztnevekre az illetők s a magyarosítás hátrányára, még mindig terjed és pedig e felőben még jóval nagyobb számban. A legkedveltebb név most a Gerő, melyre 17, László melyre 12, Lukács melyre 8, Balázs, melyre 7, Zoltán, melyre 6 Sándor, melyre 5, Bálint, Dénes és Kálmán, melyre 4—4 Gaspár, Gergely, Gábor, Fülöp és Lázár, melyre 2—2, végre Barabas, Pál, Fülöp, György, Adorján, Károly, Tamás, Matyas, Vincze, Orbán, Pál, Nándor és Simon melyre egy-egy folyamodó magyarosította a nevet.

Kétes hangzású neveket vettek föl Brück, kiből Balla, Grün, kiből Gellért, Grünbaum, kiből Kertscher, kiből Kertsely, Kreutzer, a kiből Kenéz és Klein, a kiből Káldor lett.

A névmagyarosítás által két Diamant, 11 Deutsch, 11 Braun, 5 Blau, 4 Berger, 1 Deutelbaum, 3 Engel, 11 Friedmann, 7 Fischer, 11 Goldstein, 5 Goldberger, 2 Gross, 12 Löwy 2 Müller, 3 Mandel, 16 Klein, 48 Kohn, 7 Krausz, 9 Pollak, 12 Roth, 4 Rosenfeld, 4 Rosenthal, 4 Rosenzweig, 11 Stern, 2 Singer, 7 Steiner, 18 Schwarz, 3 Spitzer, 11 Schlesinger, 3 Tantebaum, 18 Weisz, 3 Weitzenfeld és 4 Weinberger kapott új nevet.

A leg több névmagyarosítás még mindig fővárosunkban történik, miben nem kis érdeme van a közp. névmagyarosító társaságnak. Az 1898. év II. felében 1019 folyamodó közt 367 bpesti volt, vagyis az összes folyamodóknak 36.01 százaléka.

Tömeges névmagyarosítás Budapestén a m. kir. közp. statisztikai hivatalnál és a m. kir. postaigazgató-

ságnál, vidéken pedig a Marostorda vármegyei Görgény Úvegcsür és a Borsod vármegyei Ó-, Új- és Répashuta községekben történt az utóbbi kettő a közp. névmagyarosító társaság közvetítésével.

A névmagyarosítás állás és foglalkozás szerinti összeállításából látható, legtöbb a kiskorú és tanuló, i. az 206, illetve 93; ezeket követik az értelmiségi keresethez tartozók nagy száma: 553; még pedig volt: 97 posta-tisztviselő, 49 vasuti hivatalnok, 95 állami tisztviselő, 34 vármegyei, városi és községi tisztviselő, 13 erdész, 101 maganhivatalnok, 59 tanító, 16 tanár, 5 pap, 1 apacza, 28 orvos, 17 mérnök: öt ügyvéd, nyolcz hírlapíró, öt színesz, hat szobrász illetve festő, öt építész, négy gyógy-szerész és öt zenész; volt továbbá 55 csendőr, 7 rendőr, 13 pénzügyőr, 26 katona vagyis összesen 101; önálló iparos volt 119, iparossegéd 97, önálló kereskedő 106, kereskedősegéd 71, úgynök, utazó és alkusz 20, tehát iparos és kereskedő együtt 413; föld-birtokos és bérlő 27, gazdatiszt 12, földmives 17, napszámos és munkás 27, fuvaros 3 és cseled is 3 s így együtt 89; végre maganzó volt 17, házbirtokos 1, tanczos 1. hivatal és maganzó 93, 174 egyennek a foglalkozása nincs a kivatalos kimutatásban kitüntetve. Megjegyzendő, hogy ugy ezen, valamint a felekezetekre vonatkozó számszerinti kimutatás az egész 1897 évre vonatkozik.

Ama kiváló közül, kik az 1897. év II. felében a névmagyarosítás alatti emeltek a névmagyarosítás jelentőségét, betűsorban felemeltük itt a következőket:

1. Gruber Gusztáv kir. kuriai Líró Budapestén, ki Veresre; 2. Engel Pál, a magyar kereskedelmi részvény-társaság igazgatója Budapestén, Elek-re; 3. Hoffinger Károly nyugalmazott alezredes Felcsuton, ki Hontira; 4. Haberhauer János budapesti alpolgármester, ki Halmosra; 5. Ilyasevits Jenő dr. kuriai bíró Budapestén, — valamint fia: József trvszki jegyző Budapestén, Sandor kir. aljárásbíró Zilahon, Illésre; Kajuch Márton dr. egyetemi tanár Budapestén, ki Szentmiklósi-ra, 7. Postek Antal községi bíró Csurgón, ki Patakira, 8. Romsauer János min. segédhivatali főigazgató Bécsben és Vilmos fia cs. és kir. hadnagy szintén Bécsben, kik Krajcsányira és

végre 9. Vízkeper Antal dr. min. titkár a magyar központi statisztikai hivatalnál Budapestén, ki Vizaknai névre magyarosította a nevét.

A külföldön élő hazánkiai közül a névmagyarosítást 17 folyamodónak engedték meg, kik közül lakott kilencz Bécsben, három Berlinben, egy-egy pedig Lembergben, Novitorgban (Gácsországban), Kremsierben Florenzben és egy az ÉszakAmerikai Egyesült-Államok Hopkin nevű helyén. A névmagyarosítók közül származásra nézve nyolcz Ausztriában, egy-egy pedig Triestben, Gácsországban, Stájerországban és Csehországban született.

A névmagyarosítók közt vallásra nézve még mindig a zsidók vannak többségben. Az összes az 1897 évben engedélyezett 1841 névmagyarosítók közül 990 zsidó volt s e szerint az összesnek 53.77 százaléka Ennyi zsidó vallású névmagyarosító eddig még egy évben sem volt.

Római kat. volt 633, görög kath. 70, gör. kel. vallású 8, ág. ev. hitvallású 82, ev. ref. 53 és unitarius 5.

A protestánsok és a kongrua javaslat.

Debreczen, febr. 24.

A ref. és ág. hitv. prot. felekezetek vezető férfiai tudvalevőleg értekezletet tartottak a vallás és közoktatásügyi miniszter által benyújtott, a nem kath. lelkesek fizetésének kiegészítéséről szóló törvényjavaslat ügyében. Az akkori bizalmas tanácskozás eredetét és lefolyását most az E-s annak megjegyzése mellett, hogy ez a mindkét felekezetet közösen érdeklő ügyek tárgyalására mindkét zsinat által kiküldött bizottság ülése volt — a következőkben ismerteti:

Baró Prónay Dezső egyetemes főfelügyelő a lelkesek fizetésének kiegészítéséről szóló törvényjavaslat benyújtása után azonnal átírt az ev. ref. egyetemes konvent elnökségéhez a bizottság összehívása iránt s maga is hasonlóan intézkedett. Ez volt a múlt heti tanácskozás genezise. Az együttes ülést megelőzőleg a bizottság tagjai felekezetek szerint tartottak külön értekezleteket, amelyen az együttes ülése leendő állásfoglalások tekintetében tanácskoztak. Az ev. ref. bizottsági tagok Tisza Kálmán konventi világi elnök hatása alatt és indítványára úgy határoztak, hogy van ugyan a törvényjavaslatnak sok intézkedése, mely módosításra szorul, azonban egészben megis örömmel üdvözi erre a kormányt s éppen ezért a konvent rendkívüli ülésre összehívni nem tartja szükségesnek, habár bizonyosnak látszik, hogy a márczius 25-ére összehívott rendes üléseig a törvényjavaslat sorsa a képviselőházban el fog dőlni.

Az ág. hitv. ev. felekezetekhez tartozó bizottsági tagok ezzel szemben úgy láttak, hogy a törvényjavaslat alapján elvetendő azert, mert nem őszinte. Ugyanígy egy szó sincs benne arról, hogy ez az 1848. XX. t.-cz rendelkezéseinek végrehajtását akarja célozni, de az ellenkezőt, azaz az ideiglenes rendezés célzatát sem fejezi ki. Már pedig lehetlenség belenyugodnia az ág. hitv. ev. egyetemes egyháznak abba, hogy az 1848. XX. t.-cz rendelte összes szükséglet fedezését a mai elviselhetetlen egyházi adóterhek mellett leendő alamizsnaszerű kiegészítés képezné, már pedig a javaslat jelen alakjának meghagyása mellett könnyen bekövetkezhetné akár a mostani, akár különösen más kormány alatt, hogy a prot. felekezetek további fizetésemelési követeléseivel szemben a végrehajtó hatalom erre a törvényre mint az 1848. XX. t.-cz. végleges végrehajtására mutasson rá.

De több elvi kifogása is van. Nevezetesen ez a törvényjavaslat is megteszi azt a háromszázados gravament képező megkülönböztetést a kath. egyház és a protestáns felekezetek között, melynek pedig az 1848. XX. törvényzikk óta meg kellett szűnnie. Vagy egyház mindenik külön-külön is, vagy feleke-

Közelebb lépett és nézte a képet. Egy leányarczkép volt, lehetetlen színekben megfestve.

Mit akarnak ezzel a silány mázolóssal? — kiáltott fel bosszusan — ezt ugyan kár volt az én tiszteletemre felkoszorúzni?

Hanem amint jobban nézi, egyszerre csak felfedezi rajta a saját nevét.

— Mi az ördög? én festettem volna? — A kis Erzsike! A harangozóék Erzsikeje! Egyszer vakációban festettem!

S végigvonul a lelken ennek az első gyermekszerelemnek az emléke. Milyen naiv, milyen kedves dolog volt ez! Még csak egy csókig sem jutottak el, pedig nagyon szereték egymást, a leány sokáig várt rá azután férjhez ment, azután úgy hallotta, hogy meghalt. Miért nem vette ő el? Talán boldogabb életet élt volna. Semmi sem lett volna belőle, csak boldog ember. De hát nem ez-e minden. Nem ostobaság-e az életben mást keresni, mint boldogságot és nyugalmat? Szegény kis Erzsike, te igazán szeretted engem! És én itt hagytalak! Mily ostoba is voltam!

S egyszerre csak végtelen nagy fájdalom tölti el a lelket, mikor erre az egyetlen, örökre elvesztett szerelme gondol. Elettének rövid tavaszára, amely elmúlt örökre.

Miért is jött haza? Milyen ostobaság volt magának ilyen kellemetlen napot csinálni! Hiszen ezt az egész gyerekséget rég elfelejtette és imre most hogy nézi azt a rossz fakó képet elfutja szeméit a könny.

És az öreg ember zokog, jóformán maga sem tudja miért, a minthogy aznap reggel dalolt az erdőben, maga sem tudván miért?

De már akkor a nagy kutyaugatásra ki-jött a tiszteletes ur is. S amint meglátta őt, hanyatt hómlok rohant le a tornáczról:

— Nagyságos uram! Hihetek a szemnek? Valójában egy ilyen világhírű embert tisztelethetek a házamnál?

— Hagyja el kedves tiszteletes uram a tiszteletet. Hazajöttem és azt szeretném, ha egy napig legalább szeretnének — mondta vigan.

A szegény papocska nem tudott hova lenni örömeiben. Szinte magánkivüi volt, mikor bemutatatta a híres vendégét családjának:

— Feleségem! Ama nagyhírű festő, akit ünnepel az egész ország. — Eljött haza. Mert itt született, ebben a házban.

— A leányom! Itt született, ő a nagy férfit, ama szobában, ahol most te lakol gyermekem.

— A fiam! Csókolj kezet a nagyságos urnak! Óh micsoda szerencse!

A szegény, egyszerű emberek nem tudtak hova lenni örömeikben, mikor bejárták kedves vendégükkel a házat, a kertet, az egész falut. S a híres, nagy ember úgy érezte, hogy életének ilyen boldog napja még nem volt, mint ez, melyet itt töltött el.

Esterre abba a szobába vetettek neki ágyneműt, ahol született. — A kisasszonyt átköltöztették egy másik szobába. Mikor jóéjszákát kivánva elbucuztak tőle, a tiszteletes figyelmeztette:

— Egy meglepetés is vár itt nagyságodra. Csak tessék majd körülnézni.

A meglepetést hamarosan megtalálta: A falon kis képecske függött, keretén virágkoszorúval.

zet valamennyi, a katolikusok is. Nem fogadják el továbbá azért sem a javaslatot, mert az 1848: XX. t.-cz. kimondja, hogy a javaslatot a kormány a felekezetek meghallgatásával köteles előterjeszteni, — ez pedig nem történt meg. Végül pedig — az vpróbb kifogásokon kívül, melyek mellett a tárgyalásba bele lehetett volna menni, — nem fogadják el autonómiájuknak azt a semmibe sem vevését, mely nem az egyháznak, hanem a lelkeseknek juttatja a fizetésekiegészítést, a melyet aztán az egyház törvényes fejelemi hatóságának esetleges fölmentő ítélete daczára is megvonhat a közoktatási kormány. Mindezek alapján a bizottságnak az ág hitv. ev. egyetemes egyház által kiküldött tagjai azzal a javaslattal kívántak az együttes ülés elejárulni, hogy a két protestáns egyház a mostani javaslatot, mint a törvény rendelkezéseinek meg nem felelőt s az autonómiába beléülkötőt utasítsa vissza s a benne kontemplált alamsznszerű segélyt a javaslatnak törvényre valása esetére se fogadja el.

Összeülven a két bizottság, Tisza Kálmán báró Pronay Dezsőt ajánlotta elnöknek, míg az utóbbi s a többség arra való tekintettel, hogy már a bizottság első ülésekor is — a zsinati tárgyalások idején — Tisza Kálmán vezette a tárgyalás, ott kívánta az elnöki székben látni. Megindulván a tanácskozás, egymásután fejtették ki a bizottsági tagok nevezeteket, egyik erősebb, másik enyhébb módon adván kifejezést elégtelenségének a javaslattal szemben, vegre is az ág hitv. ev. egyház részéről előterjesztették a fennebbi javaslatot. Erre megszólalt Tisza Kálmán s kijelentette, hogy közös határozatról nem lehet szó, mert ok már megállapodtak s pedig éppen ellenkező irányban.

Képzeltető, milyen meglepetést idézett elő ez a kijelentés. Órák hosszat tárgyalnak, javaslatokat tesznek, kapacitálják egymást s a vége az, hogy közül, hogy az egyik felekezethez tartozó bizottsági tagok nevében azt mondják, hogy itt határozatnak helye már nincs. Ekkent aztán az értekezlet eredménytelenül oszlott szét. Tisza Kálmánnak sikerült a közös alásfoglalást megkötönni. Ennek tulajdonítható aztán, hogy vasárnap azt a tudósítást hozták a lapok, hogy az ág hitv. ev. egyház külön tanácskozott a törvényjavaslat föött.

Kamarai közgyűlés.

— Saját tudósítónktól. —

Debreczen, február 24.

A Debreczeni Kereskedelmi és Iparkamara tegnap délután fél 4 órasor tartotta közgyűlést, melyen jelen voltak: Szabó Kálmán elnöke alatt Mayer Endr és Sely Ede alelnökök, Király Ferencz orsz. képviselő, Utark Szántó Győző, Zádor Lajos, Aron Jenő, Vágó Andor, Bisóthka Gábor, Dezső Lajos, Malatinszky Ferencz, Riesz Henrik, Tóth Kálmán, K. Tóth Samuel, Nadai Rezső, Szikszay Lajos, Tóth Gyula, beltagok: Somogyi Ferencz (M-Sziget), Ladányi Karoly (N-Szölös), Friedmann Jakab (Munkács), Zichermann Mór (M-Sziget), Nagytelej István (Karczag), Gabriel József (Sámar), Herman István, (Szathmar) mint kültagok.

A 16 pontba foglalt tárgysorozatból mint nevezetesebbeket fölemlítjük, hogy a kamara a csomagokban arult cikkek suy vagy darab száma szerinti megjelölése érdekében feliratot intéz a miniszterumhoz.

A kamara ügyforgalmáról titkár betérjeszti jelentését, a melyben jelzi, — hogy a legközelebbi ülés óta 1849 ügyszerkeztelt be.

Hajdu-Nánáson gyékényszöveszet meghonosítása érdekében tették lépéseket. — Iparmúzeum és kereskedelmi csarnok letrstítésére kiküldött bizottság 3 hónap alatt jelentést ad be.

A szervezendő új fogalmazói állás betöltésére bizottság küldetük ki, mely az elnökségből, Zádor Lajos és Szántó Győző tagokból áll.

Orsovsky István kassai iparisk. tanuló

ösztündij utalás iránti kérvénye nem teljesíthető, mivel a kamara így alappal nem rendelkezik.

A drótos-tótok munkaköre meghatározásához céljából a dadai alsójárasi főszolgabíró megkeresésére a kamara véleménye az, hogy ezek munkakörét nem korlátozta stb.

A magas színvonalon álló vitákban többen vettek részt s ebből nyilvánvaló, hogy a Debreczeni Ipar és Kereskedelmi Kamara igazán szíven viseli a nemes ügy előbbvitelét melyet magas hivatással szolgál.

Színház.

A kaméliás hölgy.

Hamvazó szerdára a bünöknek megbocsátását példázó G a u t h i e r Margit lepett színpadunkra évekre terjedő távollét után, örök intelemül és példaképül mindazoknak, akik nem hisznek a mindent megváltó szeretet bünös hatalmában. De talán a modern íróknak kellene a művészet templomába hamvazkodni jarniok legfőképpen, a miért hamisan esküsznek s ifj. D u m a s Sándort vallják mesterüknek, holott Dumasnak egy szava, egyetlen hasonlata, szökepe kifejezőbb, jobban behatás az eleven husba, mint ezeknek a modern veristáknak és naturalistáknak ezernyi modern társadalmi czirkuszmutatványa.

Gauthier Margit megtisztulásának szomorú története harminczöt esztendeje járja a világ színpadait s mindig új marad, mert meglátszik rajta az alkotó művész keze. Olyan, mint honoktorlásba temetett ősrégi építmények, és szoboralakok, a melyeket egyszer a gond nélkül való kutató kíváncsiság, másszor a hírók hallása, avagy masolatok képe által felidézett moho vagy a szellemi élvezet után, melyet viszontatása nyújtani fog, nem ritkán pedig a buta véletlen avagy durva mesterembereknek egyéb, legtöbbször modern berakaszaranyat, élet és lélek nélkül való monstrumot építeni szándékozó kedvéből vagy egyéb hasonló prozai szeszélytől inspirált csakanyűtése fordít ki a földből, s a környezet, a közönség, mely körülállja a tudva vagy öntudatlan remeket kutatót, ép olyan változatos képet nyújt, mint maguk a kutatók, tehát a hatás, melyet a néhány évszázadok óta elfedett, de előbb már többször napfényre kelet műremek tesz, hasonlatos a kutató és néző lélekvilágához: éppen így van Gauthier Margit szomorú története is — minden attól függ, ki veszi a kezébe, hogy újra elebe alítsa ennek e modern irodalmi és egyéb bacchanaliakkal farsangoló világnak: ime a nő, a ki farsangolt mint ti, — megtisztult mert szeretett! és ime a mű, mely nem hal meg soha, mert őrje beleöntötte halhatatlan nagy leket, tanulmányok, gyönyörködjétek, okujatok, hamvazkodjatok s kezdjétek bójtót, másként juthattok be sem a művészetnek, sem az életnek paradicsomába s ez a bójt a s z e r e t e t!

Joggal kérdeheti most már a szív s olvasó, hogy vajjon a kutatók és a bámulónak nagy változatot mutató seregéből, melyik típusú latuk tegnap este ezen a való életbeli összeesett irodalmi hamvazó szerdán? Vartuk a kérdést, sőt éppen ezért állítottuk fel a perspektívát.

Szándékosan vettük csak a főtípusokat, hogy közzejük állíthassuk a valóságot, mely tenyleg egyik sem, de többhöz hasonlít. Hogy megmaradjunk továbbra is a kepnél, figyelmeztetnünk kell arra, hogy a fentebb vázolt műveletnél is nagy hatást tesz az, vajjon a mesteremberek, akik a bármilyen czéltől kutatást célja elérésében segítik, mily szorgalommal és igyekezettel vannak rajta, hogy a kutatás eredményre vezessen, legyen a vart eredmény akár a műremek, akár — a gödör, éppen így a színpadon is sokat lendít vagy ront a határon, melyet a nézőre a darab tesz, ha karikacsapásra mely minden, általában a cél felé, legyen az a cél akár a dícső-ég és a szellemre hatás, akár a napi robot után elkövetkezendő pihenés, mintha csak immel-ámmal, sőt talán bosszantó nembánomsággal folyik le az előadás.

Sajnos, nekünk az utóbbi típusban volt részünk, K o m j á t h y n a k tavalyi föerénye éppen az összevágó előadások rendezése volt, amelyet nála még a rosszakarat is elismert s az idén lassanként odajutottunk, hogy a legnagyobb jó akarat mellett sem hallgathatjuk el, sőt elsőnek panaszkodjuk, hogy a felvonás közök alatt elfelejtjük, hogy mi történt az előtt, sőt nem nagy tulzással meg azt is mondhatjuk, hogy egyik szereplő beszéde végétől a másikéig a kezdetéig is megsehtik ez velünk.

Engedelmet kérünk, de olyan milieu-ben, mint már hetek óta többször, de különösen tegnap tapasztaltunk, hatást elérni vagy éppen nem, vagy legfeljebb alig lehetséges, annyira ment ez már, hogy átragadt azokra is, akik maguk akarnak hatást elérni s nemcsak stafageként szerepelnek a darabban. Ime, tegnap akárhányszor megtörtént, hogy Halmi Margitnak a negyedik sorban nem hallottuk a szavát, pedig felkeltette a közönség érdeklődését annyira, hogy akartuk hallani!

S ezzel benne vagyunk a kifogások tömkelegében. De kibontakozunk belőle s ahhoz a szép koszorúhoz, amelylyel tisztelői tegnap meglepték a kaméliás hölgyet, teljes keszűssel es örömmel rakjuk le mi is kritikus elismerésünket tegnapri nagy skereért.

Nagy siker! Valóban az, pedig csalódnék, aki még csak képzelné is azt, hogy H a l m i Margit jó Gauthier Margit lehet. Egészen más az ő egyenisége, temperamentuma, mint a milyennek ez a szerény leányt — élet uán — Dumas fiús elképzelte s Halmi M. mégis nagy sikert aratott. Elragadta a közönséget az a természetes baj, a mely egész alakján előmlött. Valami új volt abban a felfogásban, amelyet előbünk állított, nem a helyes, de azért természetes s bar a bemutatott kép nem a Gauthier Margit volt, hanem azért, igen sokat abból, amit mondott amit ki akart fejezni, a H a l m i Kaméliás hölgynek is elbűntünk. Az első felvonásban volt a leggyengébb, éppen ott, ahol legkevésbé vartuk s ime még ezt is a sikerek lapjára írjuk fel; megtudta tagadni önmagát, mert Gauthier Margit akart lenni s a 2-ik felv. már sikerült s vgtzevel felezte a taps, mely előbb csak biztatás volt, elismerésképpen is. Nem volt meg benne az a hatalmas nátorozottság, mely a más hangsúlyozásával ebből az akából sugarkiz, de volt benne baj, mely hirdette, hogy itt újat fogunk látni. Nem volt meg benne a határozottság, mert később nem lehetett meg benne a szonvedély s ezért nemcsak újnak, hanem öntudatosnak is mutatkozott s ezzel aratta a hatást, mely a 3-ik felv.-ban, ahol pedig a legkevésbé volt a megszozott: s i k e r r é fokozódott. Neki, aki erre a nagy szerepre vállalkozott, talán csalódás lesz, de azért nyíltan kimondjuk, hogy legjobban az 5-ik felvonás haldokló Margitja volt.

De ezt csak mi mondjuk, akik olyan milieu-ben láttuk, mint a tegnapi volt. Ki tudja, milyen hatást tett volna ugyanez az alakítás, sőt ki tudja, nem mutatott volna-e be Halmi Margit is sokkal jobb alakítást, ha nem olyan lélek, és szellem nélkül szükölködik az a D u v a l Armand, akit ő szeretni kénytelen. T a n a y ezt a szerepet teljesen elejtette, még talán legjobban sikerült — s ki tudja, hátha ennél ketelűbb dícsőretet nem is mondhatnak? — a negyedik felvonás végjelene, melyet nem a szonvedély, hanem a mesteriség, a kiszámítás, diktált Duval Armandnak és Tanay Frigyesnek egyaránt. Egy kitűnő, vagy egy hozzá hasonló Gauthier Margit mellett talán nem tett volna olyan rossz hatást, hanem a Halmi Margit maga volt az igyekezet, mely minden szavával, arczának minden mozdulatával építeni akarta a maga sikerét s napfényre hozni az elrejtett műkineset — s a pallérja mindig lejt a téglát, amely pedig ragaszta-nia kellett volna s elhcmokozza a szobrot, melyet megtisztítania kellett volna.

A többiekéről nincs es nem lehet sok mondanivalónk, — az egy S z a t h m á r y kivételével, akinek meg a szerepe nem volt nagy, — robotoltak valamennyien.

Fejő.

Műsor:

Pénteken febr. 25-én L. Komáromi Mariska vendéjátékán, bérletszünetben, előadás: A géskák, vagy japan teaház története, énekes játék 3 felvonásban.

Szombaton febr. 26-án L. Komáromi Mariska vendéjátékán, bérletszünetben: Hoffmann és Offenberg, Offenbach operetteje.

Vasárnap febr. 27-én délután A zemberi tragédiája, Madách drámai költeménye.

Ujdonságok.*** A Csokonai kör felolvasó ülése.**

A holnap tartandó felolvasó ülés igen érdekesek ígérkeznek, a mennyiben dus és válogatott műsor van összeállítva a közönség szóra keltezésére. Így az első szám alatt Dr. Rózsás Mór helybeli előnyösen ismert orvos, akitől több népszerűen írt egészségügyi értekezlet jelent már meg, bizonyára ez alkalommal is tanúságos és szellemes dolgozatot fog bemutatni; a második számot Zala Mark tanár, a ki mint jeles szakiró ismeretes, tölti be; a harmadik számmal Erdős Matild k. a. fogja a halkatóságot művelő zongorajátékkal gyönyörködtetni végül egy vig csevegés fejezi be az érdekes programot, a melyre melegen felhívjuk olvasóink figyelmét.

* Március 15 és a Petőfi dalkör.

A fiatal egyesület rendezőse fardhatatlan buzgóságot fejt ki, hogy március idusát a nagy Petőfi nevéhez m. lőn ünnepelje meg és emlékeztessé tegye az ott megjelenő hazafias közönséget. Mit igazol a működő tagok szép száma és karmesterének odaadó hűségese tanítása, a működő tagok a következők: Tenor I. Király Ferencz var. hiv. Király József iparos, Kiss Kálmán kereskedő, Vincze János, Veres László, Erdei Mihály, Tenor II. Molnár Nándor, Szabó György kereskedő, Nagy Gábor, Nagy Lajos hiv. Nagy János iparos, Bassó I. Király János, ifj. Széli István, Borus Béla var. hiv. Bodola János Ehrenreich Jenő, Szücs György, Schwarcz Dezső, Horváth Győző kereskedő, David Antal Weinrauch József, Sinay Imre hiv. Bassó II. Ujlaki István megyei hiv. Barcza Barna tanító Sinay Gyula hiv. Balogh Kálmán, Szabó Zsigmond kereskedő, Csonka Zsigmond Simou Zoltán hiv. Farkas Agoston nyomdász. Kar-nagy: Fentz Rudolf bizt. hiv. Felkerjük városunk hazafias közönségét ezen ifju dalkör parafogására. A vacsorajegyek 1 frtért még mindig kaphatók. Mendelovics Lajos Leidenforst Gy. és Csathy Ferencz urak üzletében és az Arany Bika szálloda irodájában. Alapító tagnak pedig belépett Szotyori Nagy Kálmán orvos.

* Adományok a népkönyha javára.

A mai napon két kis leány kereste fel szerkesztőjüket s az alábbi levelet adták át, mely maga beszél:

Tek. Szerkesztő Ur!

A hatvan-külvarosi III-IV o. leányiskola és ismétlő leányiskola növendékei által a »Népkönyha« részére gyűjtött 6 koronát s a magam részéről 2 koronát, összesen 8 koronát, legyen kegyes rendelkezése helyére juttatni s becses lapjában az ujdonságok rovatában közölni. Szívességéért fogadják tek. szerkesztő ur halas köszönetemet.

Kiss András, ev. ref. tanító.

Rendelkezési helyére juttattuk.

* **Gyűlések az ev. ref. egyháznál.** Az ev. ref. egyház tanácsa ma délután 4 órakor szervezködő bizottsági gyűlést, holnap délután 4 órakor pedig arvaügyi bizottsági gyűlést tart az egyházi tanácsereben.

* **Eljegyzések.** Czabán Dániel helybeli nagyiparos szép és kedves leányával Margittal, akit a muzsák is homlokon csókolnak s többek közt a mult évi hírlapiró hangversenyen valódi művészeti hivatottsággal alakította Szigligeti Czigány-ának Rébék asszonyát, tegnapi délután este jegyet váltott Kollár Dániel kir. felmerési felügyelő, az erdélyi birtokrendezéseket hitelesítő kolozsvári kataszteri mérnök; osztály főnöke. —

Kovács Sándor jöhrü helybeli fiatal kereskedő eljegyezte Glück Paula k. a. Unghvárról.

* **Szocialista lapok elkobzása.** — A bpesti sajtóügyi vizsgálóbíró ma átírt a központi r. kapitánysághoz, hogy a »Népszavának« f. évi 7-ik számában megjelent »Piros vér áztatja a földet, a »Világ szabadság« nak f. é. 5-ik számában megjelent »Nyomorogni vagy elpusztulni«, továbbá a »Földmívelők« f. é. 5-ik számában megjelent »Cselekedjétek« cz. ígató cikkek miatt az említett három lapeláduyt a helyb. szocialista apostoloktól kobozza el. A rendőrség nyomban megtette a szükséges intézkedéseket.

* **Tisztviselők választása az izr. hitközségnél.** A debreczeni izr. hitközség választási bizottságától vettük a következő meghívást: A debreczeni izraelita hitközség a fölirrott bizottság vezetése alatt folyó évi február hó 27-én vasárnap délelőtt 9 óratól délután 1 óráig a hitközség Kis-uj-utcai tanácstermében választó közgyűlést tart, melyre a szavazati joggal bíró hitközségi tagok meghívattak. A választási bizottság. Targy: Elnök, a elnök, pénztáros, ellenőr és 3 gondnok választása. — A szavazó lapon jelölve Vannak: Elnök-jelöltek: 1. Reichmann Ármán, 2. Har-tein Péter, 3. Lichtschein Samuel. A elnök-jelöltek: 1. Drucker Mór, 2. Siera József, 3. Katz Jakab. Pénztáros jelöltek: 1. Weisz Sándor, 2. Hochfelder Jakab, 3. Fürst Ödön. Ellenőr-jelöltek: 1. ifj. Schwarcz Vilmos, 2. Fürst Ödön, 3. Hochfelder Jakab. — Gondnok-jelöltek: 1. Reich Herman, 2. Fischer Adolf, 3. Rosenthal Daniel, Frankl Ferencz, 5. Keiner Adolf, Klein Marton. Elnök, és ellenőr jelöltek közül 1. gondnok-jelöltek közül 3 aláhuzandó s ezen szavazólap a választási bizottságnak személyesen átadandó.

* **Kiutasított csavargó.** Kreuer József csavargó, ki különben óras mesterseget tanult a H. ker. r. kapitányság városunkból kiutasította és kényszerülvéllel illetőségi helyére Er-Otományba tolonozoltatta.

* **A polgári kör rendkívüli közgyűlése.** A következő meghívó közlésére kereltünk fel; Meghivas. A polgári kör saját helyiségében f. év. márcz. 6-án (vasárnap) d. u. 2 órakor rendkívüli közgyűlést tart, erre a t. tagarak tisztelettel meghívottak. Targy; alapszabály módosítás iránti indítvány Debr febr 24. A választmány.

* **Kérvényező szocialisták.** A szentgyörgy-ábranyi szocialista lakosok gyűlést akartak tartani. — a melyet a főszögabíró nem engedélyezett. Most az alispant kéri arra, hogy engedtessek meg nekik a gyűlés megtartása.

* **A Chevra-Kadisa szentegylet** tegnap tartott kijelölési bizottsági ülésében a következőket jelölte ki: elnöki tisztségre: Biederman József, Rosinger Lajos és Kohn Adolf. A elnöki tisztségre: Tafler Ignác, Csengeri Ferencz és Rosenfeld Márton. Ellenőrök: Hochfelder Jakab, Falk Lajos és ifj. Kohn Mór. Gondnokoknak: Klein Marton, Kupler József, Grünvald Bernát, ifj. Keiner David, Adler Simon, Schwartz M. L. Link Lipót, Péterfy Benő és dr. Fejér Ferencz. Pénztárosnak: Rosenfeld Márton, Keiner Adolf és Baum Miksa. Jegyzőnek: Kuthi Zsigmond Fürst Ödön és Braun Miksa. — A választást a legközelebbi közgyűlésen ejtik meg.

* **Uj vasút.** Debreczen kereskedelmi forgalmát közelről érdeklő új vasuti részvény társaság tartotta nemrég alakuló közgyűlést Budapesten. Ez a vasu a pü-pökladány-füzesgyarmati h. érdekü vasut, mely 30 kilométer hosszú és Püspökladány, Udvari: Szeres, Nagy Bajom és Füzes-Gyarmat határait és így az egész Sárretet szelve keresztül, olesó és biztos közlekedési utat köti össze Debreczent Püspök-Ladányon keresztül Bihar és Békés-megye nehány népes és vagyonos községével. A részvenytársaság igazgatósága elnökeül: Szunyogh Péter, igazgatósági tagokul pedig többek közt gróf Korniss Karolyt, dr. Markns Lászlót és Szathmari Király Andort választották meg. A felügyelő bizottságba dr. Tóth János nagybajomi birtokos. választották. A

vasut alaptőkéje 1.600.000 frt s építését melyhez P.-Ladány 10000 frtál járult, már kora tavasszal megkezdik. Az építést Pollak A. budapesti vasut vállalkozó czégre bízták, köteleességévé téve a munkások alkalmazásánál mindenkor a vasut által érintett vidék lakosságának figyelembe vételét.

* **A presbiterium és a kollegium telefonja.** Edison hatalmas műve nap nap után nagyobb tért hódít a nagyobb városokban és szinte nélkülözhetetlené válik. Legújabbban az ev. ref. egyház presbiteriumában és a kollegiumban állítottak föl a napokban telefonos ily az értekezés sok tekintetben könnyebbségre lelt az egyház hivatalában.

* **Közgyűlés.** A nyír-bátori takarékpénztár rendes évi közgyűlést e hó 20-án tartotta meg Nyír-Batorban. — Az igazgatósági és felügyelő bizottsági jelentések tudomásul vétettek, — az 1897. évi mérleg hitelesített, — a felmentvényt pedig megadták. — Az üzleti év igen szép eredménnyel végződött.

* **Lakásváltoztatás.** Dr. Szotyori Nagy Kálmán orvos, sebész, tudor lakását a Major borkereskedő féle Nagy-Hatvan-utcazi 1909. szám alatti saját hazába tette át.

Távirat.

Zola pöre.

Budapest, február 23. Párisban rendkívüli izgalommal várták a 20 nap óta tartó nagy sajtópörben a döntést. A katonatisztek brutálisan fenyegetik a Labort védő mellett tüntetőket. Egyébként rendzavarás nem fordult elő. Labort befeljezte védőbeszédét, megrendítően esze elte a Dreyfus család fájdalmát, mialatt a ballgatóság körében az asszonyok megindítóan zokogtak. Az esküdtsek meghozta világszerle izgalommal várt ítéletet. Zolat vétkesnek mondta ki. A bíróság elítélte egy évi fogházra, háromezer frank pénzbírságra.

KÜLFÖLD.

* **A cseh nyelvrendelet visszavonása.** Prágából táviratozzák: A tartománygyűlésen kedden kiosztottak nyomatásban a nyelv-bizottság jelentését, Schlesinger, Eppinger és társaiknak az 1897. aprilis 5-én kelt cseh nyelvrendelet visszavonása dolgában tett indítványáról. A jelentés beható megokolással azt a javaslatot teszi, hogy a tartományi gyűlés térjen napirendre az indítvány fölött.

Zola beszéde.

Folyt. és vége.

Zola ezután kigonyolja azokat akik az ugynevezett Dreyfus-szindikaturól mindenféle rémmeséket költöttek, majd így fordult az esküdtsekhez:

— Nem akarom önöket megsérteni azzal hogy mielőtt idejöttek volna, elhittek azt a dajkamesét. A nagy Párisnak önök a szive es esze: a nagy Párisnak, a hoi en születtem, amelyet végtelen gyöngédséggel szeretek haramincz év óta lerok es megéneklek. Nagyon jól tudom, hogy önök mit gondoltak ebben a Zola perben. Hiszen mielőtt a vádlottak padára kerültem volna, már az ön padjukon is helyet foglaltam. Önök képviselik az atlagos véleményt. Igyekeznek majd, hogy maga a bölcsesség és igazságosak legyenek. Gondolatban önökkel leszek a tanácskozásozobában es tudom, hogy rajta lesznek, hogy az állampolgárok érdekeit, amely egyuttal az egész nemzet érdeke, megvédjék. Tévedhetnek, de abban a hiszemben fognak tévednetni, hogy saját maguk es az összesség javát megoltalmazták.

Látom önöket este a lámpafenyélnél es családi körükben; hallom önöket barátikkal csevegni; elkísérem önöket műhelyeikbe, boltjaikba. Önök mind munkások, iparosok, kereskedők, némelyek meg szabad foglalkozást üznek es ma az az agrodalom tölti el önöket hogy hanyatlak az üzleti forgalom, mindenütt válság fenyeget, amely könnyen katasztrófa

valtozhatnak. Az a gondolat, amelylyel önök idejéték, amit arcukról leolvások, az hogy a dolog egyszer már véget érjen. Önök nem azt mondják, amit sokan: Nem baj, ha egy ártatlan ember szenved az ördögsgigeten. Egyes emberek érdeke nem éri fel azt, hogy miatta az egész országban zavar támadjon. Önök azonban igenis azt mondják, hogy az agitáció, amit mi a jogért és igazságért való sóvargásban folytatunk, drágán van megfizetve mindazzal a rosszal és zavarral, mely belőle támad. Ha így itélnek az csak azért történik, hogy családjaikat megnyugtassák, üzleteiket megint feviragoztassák. És azt hiszik hogy engem sujtanak, ha végtetnek egy kelemetlenségnek, amely Franciaország ártalmára szolgál? Önök mind alaposan csalódnak Tiszteljenek meg azzal, és higgyék el, hogy nem szabadságomat védem. Itéljenek el és nagy emberre tessenek. Mert csak az a férfi válik nagygyá és szentté, aki a jogért és igazságért szenved. Nézzenek rám (nevetés) olyanok látszom-e, mint egy hazug, megvásárolt cselszövő ember? Miért tettem mind ezt a mit tettem? Sem a díszvágy sem a fanatikusok vagy a marórok szenvedélyessége nem vezetett engem. Iró vagyok, aki éppen most fejeztem be munkámat és aki holnap ismét visszater a közemberek sorába, hogy munkáját folytassa. Milyen nevetséges, hogy olyanok mondanak engem, aki francia anyától születtem, akinek nagyszülei ennek az erős termőföldnek parasztjai voltak, aki atyámat elveztettem még hetéves koromban, aki csak 55 éves koromban mentem Olaszországba hogy egy munkám számára dokumentumokat gyűjtsek, de en mindazonáltal büszke vagyok arra, hogy atyám Velenczéből származott; abból a ragyogó városból, amelynek dicsősége az egész világon él. És ha nem is volnék francia, az a negyven kötet, amely az egész világon el van terjedve, elég volna arra, hogy francziává tegyen, hogy azok Franciaország dicsőségének szolgáljanak. Nem védem magam de micsoda tévedésben vannak azok akik azt hiszik, hogy akkor, ha engem sujtanak, szegény hazánkban helyreállítják a rendet. Nem látják, hogy Franciaország elenyved a sötét ségben, amelyben kérelhetetlenül meg akarják tartani és a kétségbeesésben, amelyben telepednie kell. A kormányok hibái egymásra tornyosodnak. Egyik hazugság a másikat vonja maga után, míg a zavar ijeszítővé válik. Ha az igazságszolgáltatásban tévedés történt, új tévedést kellett-e erre halmozni; mindegyik akarnak engem elítélni, mert ijedségem kitört egy vad kiáltásban, amikor hazámat ezen a borzasztó úton hittam? Csak itéljenek el; halmozzanak a régebbi hibákra újabbakat aminek terhet viseljek majd a történelem ítélőszéké előtt. Azt mondják mi vagyunk okai a botrányoknak. Mi a jog és az igazság barátai vagyunk, azok a kik a nemzetet tönkreteszik, lázadásra kényszerítik. Ez annyi, mint az emberiség kigunyolása. Billotot tizenhét hónapig elítelték, Nem akarta-e Pipuarrá bírní, hogy vegye kezébe a revizit mert különben a vihar mindent elpusztít! Nem kérte-e könnyezve Scheurer-Kesztnert, hogy gondoljon Franciaországra és kímélje meg az országot a katasztrófától. A kormány azonban politikai érdekekből nem akarta megengedni, hogy az ügyre világosság derüljön. Egyedül a kormány az oka annak a kimondhatatlan zavarnak, amely az elméket elfogta. A Dreyfus affér ma egészen hátterbe szorult azok előtt a borzasztó kérdések előtt, amelyeket felidéztek. Mi azt akarjuk, hogy Franciaország az emberi jogok hazája mely a világnak a szabadságot adta, megtartsa Európa előtt azt a hirt, hogy a méltányosság és humanitás nemzete.

Ezután kifejti, hogy a borzasztó zavarból csak egy módon lehetett menekülni; ha megmondják az igazat és igazságosan cselekednek. Így vélekedik minden jó polgár, az irodalom, a bölcseszet és tudomány vezérembere, akik mindenütt az intelligencia és a józan ész nevében az igazságért szállnak sikk-

ra. A külföldről nem akar beszélni, arról a lázról, amely egész Európát elfogta, olyan népekről, akik holnap talán Franciaország ellen ségei lehetnek, de utal a szövetséges Oroszországra, a nemes Hollandra, a franczianyelvű Belgiumra, ezután így folytatja; Jól tudjuk, hogy bizonyítékokat találunk, de ezt csak lelkiünk legmélyén gondoljuk és aggódunk attól, hogy egy napon megkapjuk a bizonyítékokat minthogy a sereg becsületét egy hazugsághoz kötötték. Ha bizonyos nagykövét ségi tagokat tanukul neveztük meg, nem azért tettük, hogy ideczitáljuk őket. Sokan nevettek a mi vakmerőségünkön, csak a külügyminiszteriumban nem mert ott megértették hogy ezzel az illetékes köröknek tudomására akarjuk juttatni, hogy az egész igazságot ismerjük. És ezt a nagy követségeken is tudják és holnap az egész világ meg fogja tudni. A kormány, amely mindent tud s mint mi Dreyfus teljes ártatlanságáról meg van győződve, ha csak akarja, megtalálhatja a tanukat, akik világosságot deríthetnek az egész ügyre.

Dreyfus ártatlan. Arra esküszöm. Életemmel kezdek érte, becsületemmel kezdek érte, ebben az önnepélyes órában, önök előtt esküdtem uraim, egész Franciaország megtestesítői előtt. Az egész világ előtt esküszöm, hogy Dreyfus ártatlan! Negyven éves munkásságom után a tekintélyre, melyet e munkával megszereltem, esküszöm, hogy Dreyfus ártatlan. (Nagy zaj.)

Mindeure, amit megszereltem, a névre, a melyet kivívtam magamnak, munkáimra, amelyek elterjeszteni segítették a francia irodalmat, esküszöm, hogy Dreyfus ártatlan. Dűjün össze minden, pusztuljon el a nevem, ha nem ártatlan (Éles fütty.)

Ugy látszik, hogy minden ellenem van, a két kamara, polgári hatalom, a fegyveres hatalom, a vagy példányzámban megjelenő újságok, a közvélemény, amelyet megmérgezték — mellettem csak egy eszme van: a jog és igazság ideálja. Mégis teljesen nyugodt vagyok mert győzni fogok. Csak azt kívántam hogy ez ország ne maradjon igazságtalanság és hazugság közepette. Elítélhetnek, de el fog jönni az a nap a mikor Franciaország meg fogja köszönni nekem, hogy hozzájárultam becsületének megmentéséhez. (Hosszantartó izgatott láma és mozgás)

KÖZGAZDASÁG

Budapesti gabonatözsde

febr. 23.

A készáruüzlet hivatalos árjegyzései a következők:

Búza	kilós	Ar 100 klg.	kilós	Ar 100 klg.
Bánsági ó	76	—,00	80	00,0—00,0
» »	77	—,00	81	00,0—00,00
» »	78	—,00	82	—, —, —
Tiszavidéki ó	79	—,00	—	13,50—13,55
» »	76	12,95	80	—, —, —
» »	77	13,10	81	00,00—00,00
Festvidéki ó	78	13,20—13,35	82	00,00—00,00
» »	79	13,40	—	13,45—13,50
» »	79	12,90	80	—, —, —
Fehérmegyei ó	76	13,05—13,15	81	—, —, —
» »	78	13,15	82	00,00—00,00
» »	79	13,35—13,40	—	—, —, —
Bácskai ó	76	13,00—13,05	80	13,50—13,55
» »	77	13,15—13,25	81	00,00—00,00
» »	78	13,30—13,40	82	00,00—00,00
Észak magy	79	—, —, —	—	—, —, —
» »	78	—, —, —	80	—, —, —
» »	79	—, —, —	81	—, —, —

	Min. hekt.-ben	Ar kilógramm
Rozs elsőrendű új	70—72	8,80 8,85
» másodrendű »	—	8,70 8,70
Arpa takarmánynak »	60—62	6,50 6,80
» égetni való »	62—64	7,30 7,50
» serfőzdei »	64—66	8,— 9,50
Zab — — — új	39—41	6,45 6,80
Tengeri búzai új	—	5,20 5,25
» mas nemű »	—	5,15 5,20
Repce búzai új	—	12,50 13,25

Sertésvásár.

febr. 23.

Kőbányai sertéspiac. Szerbiai: Nehéz páronként 320 kilogrammon feletti súlyban

26—55 krajczárig, közép (páronként 250—60 kilogramm súlyban) 53—54 krajczár Kőnyü (páronként 220 kilogrammig terjedő súlyban) 52—53 krajc árig.

Sertéslétszám: 1898. évi febr. 21-ik napján volt készlet 17.825 darab, 1897 febr. hónap 22-ik felbajtatott — drb, 1897 febr. hónap 22-ik napján elszállított 497 darab 1897 febr. hó 23-ik napjára maradt készletben. 17.328 darab. — A hizott sertés üzletirányzata változatlan.

Ingatlanok forgalma.

A debreczeni kir. törvényszék telekkönyvi osztályánál. —

1. Szathmari Péter és Görgein Zsuzsanna ujosztású földjét megveszik Püspöki Lajos és Möricz Mária 200 frtért.
2. Nagy Józsefné Szakacs Eszter 3081. sorszámu házat megveszik Debreczeni Lajos és neje Nagy Eszter 850 frtért.
3. Köblös Mihály és társai 3217. sorszámu házat megveszik Szina János és neje Nagy Erzsébet 1480 frtért.
4. Köblös Mihályné Bódog Maria megveszik Gal Józsefné és társa új osztású földjét 590 frtért.
5. Kovács Ferencz 7342 sorszámu onodódi földjét megveszik Kovács István és Seres Julianna 400 frtért.
6. Kovács István és társai eladják 2322. sorszámu ház és onodódi földjének őket illető 9 tized részét az eddig is egy tizedrészen tulajdonos Kovács Ferencz és neje Kovács Juliannának 4000 frtért.
7. Kovács Ferencz 2340. sorszámu házának felerészét elajándékozta neje szül. Kovács Juliannának 400 frt értékben.
8. Nagyhati Péter és neje Somogyi Julianna megveszik 1487. sorszámu ház és onodódi földjének kiskorú Laszló János, József és István illető egy nyolczad részét 812 frt 50 krért.
9. Dr. Csikos Sándor 9 hold 180 □ öl területű onodódi földjét megveszik Ungvári József és neje Jobbágy Róza 3000 frtért.
10. Szabó Ferenczné Kövesdi Róza és Elekes Andrásné 795. sorszámu házukat eladják Jobbágy Imre és neje Szőke Eszternek 6500 frtért.
11. Ö. v. Sárvary Ferenczné Simonffy Jozefa 3 hold 480 □ öl területű nagycseret kaszálóját megveszi Debreczen szab. kir. város 400 frtért.
12. Szabó András és neje Gonda Eszter megveszi Möricz András 120 □ öl területű majorsági földjét 240 frtért.
13. Ö. v. Tobias Istvánné Major Julianna banki kaszálóját eladja Kiss István és neje Lugosi Juliannának 4400 frtért.
14. Tóth András és neje Bodó Zsuzsanna megveszik Csonka Teréz s társai 400 □ öl területű földjüket 720 frtért.
15. Pap István és neje Szekeres Julianna 750 □ öl területű Széchenyi-kerti szőlőjüket megveszi Boros Lázárné Mendelovits Bella 2400 frtért.
16. Ö. v. Zagyva Mihályné és gyermekei tulajdonát képező 2739. sorszámu házat megveszi Kéki Istvánné Mémethy Julianna 1675 frtért.

Mennyi külföldi rézgáliczot fogyaszt Magyarország?

— A »Debreczen« eredeti közleménye. —
Közudomású dolog, hogy a peronoszpóra, vagyis a szőlőpenész óriási károkat okozott s okoz ma is országszerte. Szőlőinknek határozottan pusztítóbb betegsége a filoxeránál s ha nem volna rézgálicz, e betegség ki pusztította volna már a szőlő a földkerekségeről is. Szerencsére a rézgáliczban hatalmas védőszert fedeztünk fel e baj ellen s a rézgálicz oldattal permetezést használja is ma már minden intelligens szőlősgazda. Míg ez előtt 10 évvel csak 100 waggon rézgálicz fogyott el egész Magyarországon, addig a múlt évben csupan külföldről 47200 métermaza

hozott be az országba, legnagyobb részt Fiumén keresztül Amerikából és pedig elég drága áron többnyire gyengébb minőségű.

Tehát ezen a czímen is igen jelentékeny összeggel adózunk a külföldnek, ahelyett, hogy igyekeznék ezen szükségletünket az ország belsejében e Gallitani. Igaz ugyan, hogy legújabbban a budapesti »Hungária« műtrágya, kenav és vegyi ipar részvénytársaság is megkezdte a legjobb minőségű Hungária rézgalic gyártását, amde évi gyártási képessége csak 2000 métermázsas ily a folyton fokozódó szükségletet ez sem lesz képes fedezni s annak egy igen jelentékeny részét mégis csak külföldről leszünk kénytelenek fedezni.

A szőlő peronoszpóra betegsége.

— A »Debreczen« eredeti közleménye. —

Innen-onnan két évtized telt már el az óta, hogy az a veszedelmes szőlőbetegség, mely peronospora viticola, vagy jó magyar-ággal szőlőragya név alatt rettegett szőlőgazdáinkat, az amerikai szőlővel hozzánk behurcoltatt. Ez idő alatt hazánk legjelesebb bortermő vidékei lettek a betegség áldozatává elannyira, hogy szőlőgazdáink közül azok, kik még ember évtizeddel ezelőtt a legnagyobb jólétnak örvéndtek, ma egy szőlőben a tönk szelén állanak. S hogy ez az állapot bekövetkezett, hogy továbbá manapság is a betegség súlyt, annak okát abban találhatjuk, hogy a gazdák nem ismerik fel a betegséget, ennek következményeképpen igen természetesen az ellene való védekezési eszközökkel sem élhetnek. Pedig hát a baj felismerése igen egyszerű.

Nem kell egyebet tenni, mint a gyanus szőlőtől néhány levéllel együtt levágott vesszőt egy vízzel telt edénybe mártani, majd pedig üveg pohár alá tenni s egy álló napig azalatt hagyni. A pohár alatt a levegő páránsz lévén, a gombák fejlődésére igen kedvező s amennyiben a szőlő tényleg peronosporás lenne, a level alsó lapján megjelenik a peronoszporát jellemző fehér foltok.

Egyébként a peronoszpóra főképp július-szeptember hónapokban szokott fellépni csak kivételesen ott, hol az időjárás enyhe, júniusban esetleg már májusban. A peronospora legjellemzőbb jele a szőlő levél alsó lapján jelentkező fehér penész foltok alakjában; e foltok mindinkább nagyobbodnak, míg végre egészen összefolynak s a levelnek oly kifejezést kölcsönöznek, mintha czukorral hintettek volna be, rövid idő múlva a fehér folt megsárgul, majd baráncra végre elszáradva lehull. Mind e jelenséget egy gomba idezi elő, mely a level szövete, a level sejtjei között terül el vékony fonal alakjában.

Igen természetes, hogy a levél elszáradása a szőlőtöke elgyengülését vonja maga után, mert a levél képezi a szőlőnek azon szervét, melytel táplálékot nyeri; s ha nincs meg a táplálkozó szerv, akkor képtelen a levél eifől már megfosztott szőlőt a töké tartalek tápanyagát felhasználni s ez idezi elő a töke elgyengülését. A levelekről a peronospora átmeleg a fiatal hajtásokra is, sőt megáradja a szőlő rügyeit s virágát is. E veszélyek elkerülhetők, ha a védekezési eljárások ideje korán megtételek. — Áll pedig a védekezés rézgalic oldattal való permetezésben. E permetezésnek célja az, hogy a szőlő levelet a peronoszpóra gombáival szemben ellenállóvá tegye.

Téves tehát az a hiedelem, hogy a rézgalic a peronosporának, illetve a peronoszporá gombái által meglepett szőlőnek orvosása. A ki csak akkor permetez, midőn a peronoszpóra szőlőjét egészen ellepte, az körülbelül hiábavaló munkát végez. A permetezést akkor kell még eszközölni, mikor a level egészséges, mikor a gomba még el nem lepte a levél alsó lapját. Igaz ugyan, hogy a gomba fejlődésének első stádiumában bajos megállapítani azt, hogy vajjon van-e peronospora, vagy nincs? Leghelyesebb tehát a permetezés tekintetében ahhoz tartani magunkat, hogy amint a venyige 15-20 cm. hosszú, megadjuk az első permetezést; ezt követi 3 hét

múlva, tehát egy június vége, július eleje körül a második s végül esetleg augusztus hó második felében a harmadik. Legjobb permetező anyag a rézgalic vagy kék galicz, de a tiszta rézgalicot nem igen használják, mert ha keveset vesznek belőle, akkor hatása nem nagy, ha pedig többet, akkor megperzseli a levelet.

Legjobb tehát a rézgalichoz ugyanannyi égetett meszet venni s viz hozzákeveréssel oldatot készíteni. Az oldat 2-4%-os vagyis 100 liter vízre 2-4 kg. rézgalicot, illetve égetett meszet kell számítani. Legjobb, ha a rézgalicot direkt valamely vegyeszeti gyárból szerezzük be, amennyiben a legtöbb nemű gyár foglalkozik ma már a rézgalic mestereségek előállításával. A magyar gazdaközönség ez ideig szükéglét többnyire külföldről szerezte be jó drága pénzért, ma e tekintetben is könnyítve van helyzetén, amennyiben a budapesti »Hungária« kénsv, műtrágya és vegyi ipar részvénytársaság a rézgalicnak mestereségek gyártását szintén bevette üzemeibe s a legjobb minőségben jóval olcsóbb áron hozza forgalomba mint a külföldi gyárosok.

CSARNOK.

A gyámleány.

Francziából fordította: Yvonne.

(Folytatás.)

III.

Több mint tizenkét év telt el Burton halála óta. Nehány héttel ez esemény után Morgan San-Franciscoba kísérte Maudot. Ott egy protestáns lelkész feleségére bízta, ki miután ismerie az árva történetét, beleegyezett abba, hogy gondját viselje mindaddig, míg biztos alkalom kínálkozik őt a Nyugati Államokba elküldetni. Az asszony egy Mme Orme növeldejében nyerte kiképzését s mint olyan intézetet említi Morgan előtt, hol Maude a legfigyelmesebb gondozásban és tökéletes nevelésben részesülni fog. De tevé hozzá, Mme Orme valogatós növendékei befogadását illetőleg miután csak kevés tanítványt vesz magához, és magas díjazást igényel. Erre Morgan azt felelé, hogy mindent megtehet amit kívánni fognak. Folyamodványával miután jelentékeny összeget bocsátott Mme Orme rendelkezésére, egyúttal bőségesen fedezve Maude san-franciscói tartózkodásának költségeit. Ezzel legyőzte a fennforgó akadályokat és két hónappal később Maude jó felügyelet alatt, nehez szívvél utazott New-Yorkba, hova Mme Orme érte jött és elvitte Orme's Haliba New-Jerseybe.

Ott teljes nyugalomban a gyermek hajadonna fejlődött és a leány beválta azt a mit a gyermek ígért. Kezdetben kínos volt az átültetés, de társnői akaratlanul is megszerették, forró nemesen érző szíve pazarul viszonzá a szeretetet, melyet irányában tanusítottak Szomorúsága, gyászruhaja, elhagyatottsága, mélabus szelid tekintete megnyerték a szíveket. A falusi magány és folytonos tevékenység ez egészséges legkörében ismét feléledt. Az ő korában nincs még örök fájdalom. Aztán bármily fiatal gyermek volt meg Maude ösztön-szerűleg tudatára jött, — nagy hálaadósságának. —

A szerencsétlenség korán érlel. Viszám emlékezett, hogy mennyit szenvedett nagynénje házában, kinek terhere volt, mily boldog volt, midőn újra megtalálta atyját. Ő szegény volt, de szereték és becsültek Los-Angelesben mert jó volt. Ők is jók voltak mindannyian a durva bányászok akik között élt. Nem is közhírhí, hogy itt lehet e szép házában, hol szépen öltöztek, jól tápláltak, és figyelmesen gondozták. Ugy mint ő, ő is bir egybányával ott benn, melyet kiaknáznak számára áldozva idejüket és erejüket, hogy a szegény árvát segélyezzék, kinek keble hálával telt el, és szeméi könnybe lábadtak, valahanszor reájuk gondolt.

És gyakran gondolt reájuk, de kevesebbeszélte róluk. Kínveleték egyszer midőn em

lítették volt őket . . . Bányászok, durva emberek, kik isznak és káromkodnak. Méltatlan kodva ellenkezett. Nem olyan emberek, kiknek szívük van, akik megszánták őt . . . barátok . . . különösen Morgan . . . Aztán elhallgatott Minek mondana el, mikor társnői úgy sem érthetnék meg. Mez nagyon kicsi volt nem birt elegendő szavakkal, hogy gondolatait kifejezhesse, ő nagyon szerette őket és meg is mondá ezt nekik.

Hogy mihamarabb mondhasa meg, igyekezett jobban írni és az első levél, melyet helyesen tudott írni Morgannak volt címezve. Hogy ő büszke volt erre, és hogy az egész telep el volt ragadtatva, magától értetődik. Egy levél Maudétól . . . és helyes írás hibák nélkül . . . Ők legalább azt hittek . . . és ő megemlékezett róluk, megnevezi és öleli őket, mondá. E levél után Isten tudja milyen kalapácsüresektől visszhangzott a Maude-bánya, mely különben elég szépen jövedelmezett. A teli nagy esőzések folytan az American River robank víze a magas plateának arany tartalmu talajából sokat magával sodort úgy, hogy minden héten több aranyat leltek. Annvira emelkedett ezáltal a bánya értéke hogy Morgan társaival való hosszas és beható tanácskozás után nagy vállalkozásra szánta el magát; t. i. a Virginia-City kvarebányáiban egy részt vásárolt a gyermek számára.

Ugyaneannyit vett saját részére is. Ujában bukkant volt ezekre egy Comstock nevű szerencsés bányász és az aranybányáknál nagyobb bevétellel kecsegtettek, amennyiben ezekben az eredmény nem volt függő a teli esőzésektől, Morgan elhagyta Los-Angeles-t hogy Virginia Cityben telepedjék meg. Lassankint az egész telep feloszlott. A bányászok kalandos természete a Sierra-ba, melyekben mélyebben vonzotta őket, de Los-Angeles híre még oly jó volt, hogy szép áron tudták eladni a Maude-bányát; Morgan, kit társai teljhatalommal bíztak meg, ezentul az árva érdekeinek egyedüli képviselője lett.

Jó kezekben tudták az árva vagyonát. Vakmerő volt saját ügyeit illetőleg, de higgadt és számító az árvaival és oly tökéletes ügyvésséget tanusított e részére új téren, hogy néhány év múlva egyike lőn Virginia-City legismertebb tőkepénzeszeinek és a legjártasabb abban, hogy az arany-erek szélesíres irányait meghatározza.

Bizonyítékát adta ennek egy merész vállalat által melynek következtében California egyik legbatalmasabb milliomosává lett. Miután minden reményein felül meggazdagodott, lelkiismeretesen részt adván mindenben gyámleányának, elhatározta, hogy vagyonát értékesítve, elhagyja Virginia-City-t és a Nyugati Államokba költözik. Vonzotta oda a vágy Maude-ot viszontlátni és vegye a jól kiérdemelt nyugalmat akarta élvezni.

(Vége köv.)

Szerkesztői üzenetek.

Az igazság. T. Zs. S. Verse jószándéku kezdőt érül el, azért nem tesszük azt, mint a hozánk tucatszámra beérkező rossz poemákkal, hogy t. i. egyszerűen a papirkosárba temetjük, hanem egy kissé foglalkozunk is vele. Őnek van tehetsége, bár — mint látszik — nem egészen kiforrott. Rythmusa lüktet, gondolatai fel-felcsillámlanak. Eszmét keres és talál. Azonban beküldött versének első két szakasza nem fejezi ki azt, a mit mondani akar. Annál meglepőbb az utolsó szakasz, melyet mutatónul itt közlünk:

Az igazság nem más, mint egy boros edény,
A melynek, nem látjuk, mi van a fenekén,
De ha felhőrpentjük a hort a pohárból,
Az igazság rögtön kiszalad a szánkából.

Nagyon szép. Folytassa! Gondolkozzék sokat, de ne írjon sokat. Keveset, de jól! És akkor szívesen látjuk.

M-Sziget Köszönjük szépen s hálásak vagyunk érte. A jövő héten megkezdjük a közlését. A közönség már régen várja, hogy megszólaljon az ő csicsérgő madara.

Hirdetés.

A községben levő 120 cat. hold szántó és 2 kat. hold kaszálóföld tanya-birtokom, a rajta levő őszi buzavetéssel együtt haszonbérbe kiadó.

Osváth Ferencz
ügyvéd.

HOFFMANN és KRONOVITZ

KÖNYVNYOMDÁJÁBAN

DEBRECZEN, főpiacz, a főpostával szemben

mindenfélé

Ügyvédi, bírósági és végrehajtói

NYOMTATVÁNYOK

következő olcsó árszámítás mellett kaphatók:

100 iv Arverési jegyzőkönyv	70 kr
100 „ 200 pld Arverési hirdetmény	70 „
100 „ 200 „ Rendelvény	70 „
100 „ Biztosítási végrehajtási jegyzőkönyv	70 „
100 „ Kielégítési végrehajtási jegyzőkönyv	70 „
100 „ 400 „ Kézbessítési iv	70 „
100 „ 200 „ Igény felhívás	70 „
100 „ Végrehajtási jegyzőkönyv	70 „
100 „ 200 pld Ertesítvény haszonbérletről	70 „
100 „ 200 „ Ertesítvény	70 „

Levélbortékok

a következő olcsó árban kaphatók:

	1000 pld 100 kr
144 H2. Jó, zöldes levélborték czégyomással	2.20
144 V2. Jó, szürke „	2.20
144 BB. Jó, kékeszürke „	2.20
144 GFL. Erős, recézett világos zöld levélborték czégyomással	2.40
144 LGL. Erős, narancssárga levélborték czégyomással	2.45
44 AM. Erős, szürke levélborték czégyomással	2.40
44 AB. Erős, világos szürke levélborték czégyomással	2.45
44 JED. Erős, kékes szürke levélborték czégyomással	2.50
GS. Erős, sárga levélborték czégyomással	2.50
44 BK. Igen jó világos kék, eres levélborték czégyomással	2.50
44 GG. Igen jó erős kékes eres levélborték czégyomással	2.55
44 AF. Finom vil. sárga levélborték czégyomással	2.60
Jute S. Erős jutte boríték czégyomással	2.65

Egyébb nyomtatványokat hasonló olcsó árakban készítünk el.

KONTSEK GÉZA

előbb **GASZNER KÁROLY**
magkereskedése **DEBRECZEN.**
Ajánlja a világhírű

quedlinburgi termésű, takarmányrépa magvakat, plombázva fajtisztán és legnagyobb csiraképeséssel; mint: Oberndorfi sárga kerek, mamuth hosszú veres, olajbogyó alaku sárga, buczok sárga és eckendorfi henger alaku sárga.

Magyar és francia luczernát 10 kilón felül plombázott zsakokban arankamentesen.

Fümagvakat kétszer tisztított kitűnő minőségben, mint: angol perje, skót apró levelű perje, olasz és francia perje, árva rozsnok, különféle finom kerti pázsit, és berlini vegyítéket.

Konyha kerti magvakban, éghajlatunk viszonyainak legjobban megfelelő fajokat; úgy az üdvezet mint a magán kertek részére. Kitűnő minőségű **melegági főzelek magvakat.**

Direkt Erfurtból importált virágmagvakat, teljes friss minőségben.

Továbbá: műtrágyákat a konyha és díszkert, valamint a mezőgazdaság részére, a legjobb minőségű ojtó viaszt, raffia hánest, **drezdai ojtó és szemző késeket** és **metsző ollókat.**

Virág és rózsakarókat, fenyőfából és Tonkin bambuszból.

Sima szőlővesszőket: Gróf Dégenfeld és Balkányi homoki szőlő telepéről.

➔ **Tessék magárjegyzéket kérni.** ➔

SZIVATTYÚKAT | TŰZFECSKENDŐKET

hazai, ipari, mezőgazdasági, építkezési és egyéb nyilvános oszlokokra kész. járvány és erőhajtásra.

városi, községi, gazdasági és gyári tűzoltóságoknak,

harangokat és harangállványokat

templomok, iskolák stb. részére.

Büszmentesen működő pöczegődr tisztító készülékeket, utcai öntöző-köcsikat, sárkaparókat

készít és ajánl a

BUDAPESTI SZIVATTYU- és GÉPGYÁR

Részvény-Társaság (ezelőtt **WALSER FERENCZ**)
BUDAPEST, VI., KÜLSŐ VÁCIUT 45.

➔ **Árjegyzékek és költségvetések ingyen és bérmentve.** ➔

Az általam legfondosabban összeállított, tekintélyes orvosok által ajánlott és jónak talált vegytiszta

SÓSBORSZESZ

mely már eddig is igen nagy elterjedtségnek örvend, kapható minden fűszerüzletben, valamint gyógyszerüzletben.

Ára egy kis üvegnek 45 kr., nagy üvegnek 90 krajczár.

➔ Vidéki megrendelések pontosan teljesítetnek. ➔

➔ **Használati utasítással ellátott könyvecske minden üveggel ingyen adatik.** ➔

TÓTH BÉLA

gyógyszerháza és illatszertár **DEBRECZENBEN,** (Tisza pa lota.)

Nyomatott Hoffmann és Kronovitz könyvnyomdájában Debreczenben a főpostával szemben.